

30.3.2016

Tasavallan presidentti Sauli Niinistö

Tasavallan presidentin kanslia
Mariankatu 2
00170 HELSINKI

Metsähallituslain vahvistaminen

Vetoamus uuden metsähallituslain pysäyttämiseksi

Arvoisa Herra Tasavallan Presidentti,

Suomen eduskunta on tänään 30.3.2016 hyväksynyt ratkaisevassa äänestyksessä uuden metsähallituslain.

Kansallisomaisuutemme hallintaa koskeva laki on monin tavoin ongelmallinen ja omiaan heikentämään demokraattista valvontaa, mutta sisällölliset seikat eivät ole syy kääntyä Teidän puoleenne.

Vetoamme Teihin, Herra Tasavallan Presidentti, koska uuden metsähallituslain valmistelu- ja käsittelyprosessi ei täyttänyt avoimen demokratian vaatimuksia. Lain vaikutuksia ei myöskään arvioitu kattavasti.

Hallinto-oikeuden professori OTT Olli Mäenpää suosittelee uuden metsähallituslain valmistelua perustuslakivaliokunnalle 5.2.2016 antamassaan lausunnossa:¹

”Lakiesityksen perustelujen kannalta voidaan kuitenkin todeta, että yhtiöittämisen välttämättömyyttä korostavat perustelut eivät saa tukea EU:n tai kansallisesta kilpailuoikeudesta eivätkä myöskään EU:n komission arvioista, jotka koskevat valtion liikelaitosten asemaa ja toimintaa. [...] Metsätalousliiketoiminnan yhtiöittämisen vaihtoehtoja ei ole tarkasteltu hallituksen esityksen perustelussa, vaikka niitä oli esillä lain valmisteluvaiheessa. Tältä osin voidaan kiinnittää huomiota lainvalmistelun laadullisiin perusvaatimuksiin. Perustuslakivaliokunta on vastikään pitänyt erityisen huolestuttavana sitä, että puutteellisesti valmistettujen lakiesitysten joukossa on yhteiskunnallisesti merkittäviä lakihankkeita, jotka on tuotu eduskuntaan ilman, että niihin on ehditty tehdä esimerkiksi kunnollisia vaikutusarvioita (PeVM 8/2015 vp). Vastaava arvio voitaneen kohdistaa merkittävien organisatoristen uudistusten perustelujen paikkansapitävyyteen ja toteuttamiskelpoisten vaihtoehtojen arviointiin lakiesityksen perusteluja laadittaessa.”

¹ <https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/JulkaistuMetatieto/Documents/EDK-2016-AK-39459.pdf>

Salailu vei luottamuksen

Maa- ja metsätalousministeriö valmisteli uutta metsähallituslakia pimennossa. Julkisen kritiikin ansiosta ministeriö taipui lopulta järjestämään kolme kuulemistilaisuutta – parin päivän varoitusajalla.

Suljettuihin tilaisuuksiin pääsivät vain kutsutut ja puheenvuoroja saivat vain valitut, minkä vuoksi kuulemisia voi pitää näennäisinä. Helsingissä toimittajat eivät päässeet seuraamaan keskustelua vaan kuulivat ainoastaan ympäristöministeri Kimmo Tiilikaisen loppuyhteenvedon. Kuulemiseen osallistuneen ihmisoikeustutkija Heta Heiskasen mukaan² kriittisiä näkemyksiä ei käsitelty yhteenvedossa.

Salailen valmisteltu lakiesitys oli tarkoitus viedä eduskuntaan ilman lausuntokierrosta, mikä olisi ollut todella poikkeuksellinen menettely yhteiskunnallisesti merkittävässä asiassa. Julkisen paineen vuoksi lakiluonnos lähti lopulta lyhyelle lausunnonle. Kahden viikon lausuntoaikaa voi pitää kohtuuttoman tiukkana lausunnonantajien näkökulmasta.

Lausuntokierrokselta saatu palaute oli ankaraa.³ Lukuisat lausujat pitivät lakiluonnosta niin heikkona, että vaativat käsittelyn lopettamista ja asian palauttamista uuteen valmisteluun, tai vähintäänkin huomattavia parannuksia. Lakiluonnokseen suhtautuivat kriittisesti:

- Lapin liitto
- Kainuun liitto
- Pohjois-Pohjanmaan liitto
- Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
- Itä-Lapin kuntayhtymä
- Lapin aluehallintovirasto
- Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
- Oikeusministeriö
- Ihmisoikeusliitto
- Yhdenvertaisuusvaltuutettu
- MTK
- Puuliitto
- JHL
- Metsänhoitajaliitto
- Ympäristöasiantuntijoiden keskusliitto
- Metsäalan Asiantuntijat ry

² http://yle.fi/uutiset/saamelalaisten_oikeuksien_kehitys_voi_pysahtya_suomessa_tutkija_nakee_metsahallituslakiluonnoksessa_useita_alkuperaiskansaoikeuksia_koskevia_puutteita/8394547

³ <http://mmm.fi/documents/1410837/2032797/mh+he+lausuntokoonti+11022016.pdf/dc9f655a-6fb7-4e6f-ab5f-cf743358d215>

30.3.2016

- Suomen sahat ry
- Tunturi-Lapin Kehitys ry
- Lapin Yrittäjät ry
- Lapin Matkailuelinkeinon Liitto r.y
- Luontaiselinkeinojen liitto ry
- Kuhmon kaupunki
- Rovaniemen kaupunki
- Kemin kaupunki
- Kemijärven kaupunki
- Savukosken kunta
- Ylitornion kunta
- Utsjoen kunta
- Pelkosenniemen kunta
- Vaalan kunta
- Pellon kunta
- Sodankylän kunta
- Inarin kunta
- Puolangan kunta
- Posion kunta
- Muonion kunta
- Äkäslompolon Kyläyhdistys ry
- Metsähallituksen Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun alueellinen neuvottelukunta
- Museovirasto
- Suomen Saamelaisten keskusjärjestö ry
- Saamelaiskäräjät
- Saamelaisneuvosto
- Sámi árvvut -yhdistys
- Inarinsaamelaiset ry
- City-Sámit ry
- Saamelaismuseum Siida
- Suoma Boazosamit rs
- Saamelaismatkailu ja -yrittäjät ry
- Saamelaisten kotiseutualueen paliskunnat
- Käsivarren paliskunta
- Paliskuntain yhdistys
- Inarin kalastusalue
- Suomen Vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestö
- Suomen luonnonsuojeluliitto
- Suomen Latu
- WWF Suomi
- Luonto-Liitto

Hallitus antoi lakiesityksensä eduskunnalle 3.12.2015 ilman merkittäviä

muutoksia. Eduskunnassa käsittelyprosessi jatkui erikoisena: lähetekeskustelu yritettiin pitää aamuneljältä ilman vastuuministeriä. Päiväsaikainen käsittely järjestyi vain opposition sinnikkäiden vastalauseiden ansiosta.

Lakiuudistuksella ei yleistä hyväksyntää

Pysäytetään metsähallituslaki -adressi teki näkyväksi, kuinka laajasti suomalaiset vastustavat Metsähallituksen organisaatiomuutosta nyt toteutettavassa muodossa yhtiöittämisineen ja kolmansine taseineen.⁴ Nettiadressi keräsi noin 130 000 allekirjoitusta 26.2.–16.3.2016. Adressi luovutettiin eduskunnalle 17.3.2016.

Metsähallituslain uudistus on yhteiskunnallisesti niin merkittävä, että se vaatisi tuekseen laajan yleisen hyväksynnän. Nyt sellaista ei ole: prosessi on herättänyt syvää turhautumista ja epäluuloa.

Uusi metsähallituslaki ei myöskään turvaa saamelaisten oikeuksia kansainvälisten sopimusten edellyttämällä tavalla. Perustuslakivaliokunta piti varsin erikoisena, että hallituksen esityksestä oli pudotettu pois aiemmin neuvotellut säädökset saamelaisten oikeuksista:⁵

”Esityksen perusteluissa ei esitetä syytä kyseisten säännösten poistamiselle. Perustuslakivaliokunta katsoo, että perustuslain 17 §:n 3 momentin ja 121 §:n 4 momentin säännökset ja niitä koskeva valiokunnan käytäntö sekä kansainvälisten ihmisoikeusvalvontaelinten kannanotot puoltavat tällaisten säännösten sisällyttämistä Metsähallituksesta annettavaan lakiin.”

Maa- ja metsätalousvaliokunta ei noudattanut perustuslakivaliokunnan suositusta säännösten palauttamisesta. YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimisto antoi 22.3.2016 Suomen hallitukselle kehotuksen huomioida saamelaisten oikeudet metsähallitusuudistuksessa.⁶ Lakiesitys kuitenkin eteni eduskunnan ratkaisevaan äänestykseen 30.3.2016.

Usko demokratiaan koetuksella

Uuden metsähallituslain valmistelu ja käsittely ovat olleet häpeäksi lainsäädäntötyölle. Hallitus ajoi eduskunnassa lävitse heikkolaatuisen ja sisällöltään kyseenalaisen lain huolimatta kansalaisten, alueiden, asiantuntijoiden, järjestöjen ja asiantuntijaorganisaatioiden vastalauseista.

⁴ <http://pysaytetaanmetsahallituslaki.fi/>

⁵ https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/Lausunto/Sivut/PeVL_1+2016.aspx

⁶ <http://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=18510&LangID=E>

30.3.2016

Lakien ja koko järjestelmän legitimitetti lepää demokraattisten prosessien varassa. Uuden metsähallituslain hyväksyminen rapauttaa suomalaisten luottamusta edustukselliseen demokratiaamme.

Vetoamme Teihin, Herra Tasavallan Presidentti, käyttäkää oikeuttanne olla vahvistamatta uutta metsähallituslakia. Teidän arvovallallanne tämä Suomelle ja suomalaisille tärkeä laki voisi vielä saada arvoisensa käsittelyyn.

Kunnioittavin terveisin,

Saana Katila

Pysäytetään metsähallituslaki -adressin perustaja